

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Större barksnäcka (*Ena montana*) i Natura 2000-området Vida Vättern. Foto: © Ellen Hultman.

Beverandeplan för Natura 2000-området Vida Vättern SE0230269

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Syftet är att hejda utrotningen av djur och växter samt att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Utpekandet av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att bevara de utpekade värdena i områdena långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar i vårt land regelbundet cirka 60 av de fåglar som listas i bilaga 1 i fågeldirektivet.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta görs i särskilda bevarandeplaner, men beskrivningen kan också ingå i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen finns en beskrivning av området med bevarandesyfte och bevarandemål för de naturtyper och arter som ska bevaras, och det ska framgå hur skyddet kan bidra till en gynnsam bevarandestatus för naturtyperna och arterna. Även hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Bevarandeplanen underlättar förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken genom att den ger viktig information om området till bland annat markägare, myndigheter, exploatörer och naturvårdsförvaltare.

Bevarandeplanen utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Det gäller även för de bevarandeåtgärder och den naturvårdsskötsel som kan krävas för att bevara värdena, i den mån markägare eller andra brukare inte har möjligheten eller skyldigheten via andra lagar eller avtal att göra detta (till exempel miljöersättningar). Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras - den är ett "levande dokument". Det gör det möjligt för alla att bidra med ny kunskap och synpunkter genom att kontakta Länsstyrelsen.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Framtida naturvårdsarbete kan komma att leda till ytterligare ny kunskap som i sin tur kan leda till behov av justeringar av Natura 2000-områdets gränser, naturtyper eller arter. Vid förvaltning och tillståndsprövning är det viktigt att utgå från de befintliga värdena, inte bara de regeringsgodkända, varför det är av vikt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit bli regeringsgodkända ännu.

Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av till exempel skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Reglerna enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller i Natura 2000-områden.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller utpekade arter i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön eller utpekade arter i området. Det är påverkan på de naturmiljöer och/eller arter som skyddas i området som är grunden för prövningen oavsett var källan till störningen ligger geografiskt. Detta regleras i miljöbalken (7 kap 27-29§§). Tillståndskravet aktualiseras när en verksamhet eller åtgärd kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt, det vill säga när det finns risk för skada.

Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i Natura 2000-området behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls dock samråd med Skogsstyrelsen istället. Detta gäller även avverkning av enstaka värdefulla träd eller bortförel av grov död ved. Avverkning av träd som ligger utanför Natura 2000-området men som kan ha höga naturvärden kräver samråd med Länsstyrelsen/Skogsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB.

För åtgärder (som påverkar naturmiljön inom området) utanför Vida Vättern eller i direkt anslutning till Vida Vättern träder Natura 2000-lagstiftningen in. Verksamheter som påverkar naturmiljön inom Natura 2000-områden kräver samråd med Länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB.

För verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för naturvårdsskötsel och naturvårdsförvaltning av ett Natura 2000-område, i syfte att långsiktigt bevara de naturtyper och/eller arter som skyddas, krävs inte tillstånd.

Markavvattning är åtgärder som utförs för att avvattna mark, för att sänka eller tappa ur ett vattenområde eller för att skydda mot vatten om åtgärderna syftar till att varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål. Markavvattning kräver alltid tillstånd (11 kap. 13 § MB). I Östergötland är det dessutom förbjudet att avvattna mark vilket medför att man även behöver söka en dispens från det generella markavvattningsförbudet. Ansökan om dispens och tillstånd till markavvattning prövas i normalfallet av Länsstyrelsen.”

Strandskyddets syfte är att bevara allmänhetens tillgänglighet samt växt- och djurlivet vid stränderna. Strandskyddet gäller vid hav, sjöar och vattendrag enligt 7 kap. 13 § i MB. Det generella strandskyddet omfattar land och vattenområden 100 meter från strandlinjen vid normalt vattenstånd. I Östergötland är strandskyddet utökat på vissa platser. I Vida Vättern-området råder ett utökat strandskydd på 150 meter vilket gör att hela Natura 2000-området är inom strandskyddet. Det är inte tillåtet att göra något som försämrar livsvillkoren för växter och djur eller begränsar allmänhetens tillträde till det strandskyddade området. Under vissa förutsättningar och i vissa fall kan dispens ges för en åtgärd som strider mot förbudet i strandskyddslagstiftningen.

Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Innehåll

Området Vida Vättern.....	5
9020 - Nordlig ädellövskog.....	10
9180 – *Ädellövskog i branter	11
Dokumentation	12

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0230269 Vida Vättern

Kommun: Ödeshög

Områdets totala areal: 17,4 hektar

Markägarförhållande: Privat

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2018-12-19

Regeringsbeslut, historik:

Regeringen föreslår att området är av gemenskapsintresse (pSCI): 2000-07

Fastställts som ett område av gemenskapsintresse (SCI): 2005-01

Regeringen förklarar området som ett särskilt bevarandeområde (SAC): 2011-03

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

9020 – *Nordlig ädellövskog

9180 – *Ädellövskog i branter

*) = Prioriterad art eller naturtyp i EU:s Natura 2000-bevarandearbete.

Området Vida Vättern

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper och arter som förekommer i området.

Prioriterade bevarandevärden:

Syftet med Natura 2000-området Vida Vättern är att bevara och vidareutveckla naturvärden knutna till samtliga ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet.

Motivering:

Vida Vättern ingår i ett område längs Vätterns branter, från Hästholmen i norr till Huskvarna i söder, som är av riksintresse för naturvärden enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. I det utpekade Natura 2000-området Vida Vättern finns ädellövskog i en varm och fuktig miljö som ger goda livsmiljöer för värdefull flora och fauna, till exempel ovanliga snäckor. Liknande branter finns inte någon annanstans i regionen. Den större barksnäckan (*Ena montana*, rödlistekategori NT) är helt unik för branterna här - den finns inte på något annat ställe i Skandinavien än i de södra delarna av Vätterns västvända branter.

Prioriterade åtgärder:

De viktigaste åtgärderna är att lämna skogen för i huvudsak fri utveckling och att skydda dess värden genom att bilda ett långsiktigt skydd för området. Lämplig skötsel för området behöver också utredas för att de unika naturvärdena i Vida Vättern ska bevaras.

Beskrivning av området

Vida Vättern är beläget intill Vätterns östra strand där berget bitvis stupar brant ner mot vattnet. Området utgörs av ett större område med ädellövskog på sluttningarna mellan den gamla riksvägen och sjön. Skogen domineras av ask och alm samt en del lönn. Så mycket som 80 % av skogen är ädellöv. Ett mindre parti med tallskog i branten finns, men även där ingår en stor del ädellöv.

Hassel dominerar i buskskiktet. Markfloran är synnerligen artrik med för lundar karakteristiska arter. På klippor, grova trädstammar, död ved och andra substrat i denna fuktiga miljö finns också en särpräglad flora och fauna med bland annat intressanta snäckor, insekter och växter. I området finns gott om död ved, i form av kullfallna stammar av bland annat ask, alm och lönn.

Den rödlistade och fridlysta hasselsnoken (*Coronella austriaca*, VU) är funnen i området. Hasselsnoken är en värmekrävande art och kan hittas i olika miljöer. Biotoperna karaktäriseras av tät markvegetation och arten anträffas ofta på blockrik eller sandig mark i solexponerat läge. Exempel på biotoper är lövskogsbryn, ljung och hagmarker samt hällar med gles tallskog.

Bland andra rödlistade arter som rapporterats härifrån finns lavarna rosa skärelav (*Schismatomma pericleum*, NT), brunskaftad blekspik (*Sclerophora farinacae*, VU), stiftklotterlav (*Opegrapha vermicellifera*, NT), svampen almroströta (*Hymenochaete almicola*, VU), kärlväxterna ljus solvända (*Helianthemum nummularium nummularium*,

NT), stenfrö (*Lithospermum officinale*, NT) och strävlost (*Bromopsis benekenii*, NT samt även typisk art för naturtypen). Bland fåglar finns fiskgjuse som är upptagen i EU:s fågeldirektiv, och bland insekter de rödlistade arterna almsnabbvinge (*Satyrium w-album*, NT) och skalbaggsstriten (*Issus muscae formis*, NT).

Sist men inte minst finns rödlistade eller ovanliga snäckor som till exempel bukspolsnäcka (*Macrogastra ventricosa*, VU), större barksnäcka (*Ena montana*, NT), barksnäcka (*Merdigera obscura*, LC), slätspolsnäcka (*Cochlodina laminata*, LC) och strimspolsnäcka (*Clausilia bidentata*, LC). Den större barksnäckan är unik för området! I Skandinavien förekommer den större barksnäckan endast på ett fåtal lokaler utmed den östra Vätternstranden mellan Jönköping i Småland och Ödeshög i Östergötland. Förekomsterna är uppsplittrade på små områden med varierande populationstäthet.

Speciella för miljön och annars ovanliga i regionen (men ej rödlistade) är även kärlväxterna murgröna och storrams.

Det finns flera nyckelbiotoper eller skog av naturvärde enligt nyckelbiotopsinventeringen öster, norr och söder om Vida Vätterns Natura 2000-område.

Områdets bevarandemål

Naturtypsspecifika bevarandemål presenteras under respektive naturtyp längre fram i planen.

Områdets kvalitet ur naturvårdssynpunkt ska fortsätta att öka. Kvalitetsökningen ska ske genom att träden blir äldre och får dö i naturlig succession. Ädellövträd ska präglade skogen i området. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av bland annat ask, alm och lönn. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Den lundartade florin i området ska leva kvar, liksom naturtypernas övriga typiska och rödlistade arter. Det ska finnas typiska/karakteristiska arter inom landmollusker, insekter, lavar samt mossor. De typiska arterna ska förekomma i sådan omfattning att dessa kan fortleva långsiktigt i området. Det ska finnas rikligt med substrat för dessa att leva på i form av bland annat grova trädstammar, död ved i olika former och nedbrytningsstadier samt stora mossbelupna stenblock. Områdets speciella snäckfauna ska ha gynnsam status.

Även skog av denna typ i området kring Vida Vätterns Natura 2000-område ska behålla eller utveckla sina naturvärden.

Vindskyddade skogsmiljöer med en hög och jämn luftfuktighet ska utgöra ett betydande inslag i naturtypen och naturtypen ska präglas av en ostörd hydrologi. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller djupa körspår som medför negativ påverkan.

Småskaliga naturliga processer som trädens föryngring, åldrande och avdöende samt luckbildning är positivt och ska förekomma inom hela området och på så sätt påverka dynamik och struktur. Artsammansättningen och näringstillgången ska vara naturlig. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiska gamla och värdefulla träden i området. Igenväxningsvegetation, av framför allt gran, ska inte förekomma.

Vad kan påverka området negativt

- Exploatering i eller i anslutning till området.
- Avverkning, röjning, gallring och bortförsel av död ved utgör hot genom att lämpliga strukturer förstörs eller borttages och lokalklimatet förändras. För många av de värdefulla organismerna i Vida Vätterns Natura 2000-område är det viktigt med ett relativt varmt och fuktigt klimat i tät skog och undervegetation under en lång säsong.
- Produktionshöjande åtgärder i skogsbruket, exempelvis gödsling, markberedning, plantering och användandet av främmande trädslag.
- Den rödlistade och fridlysta hasselnoken hotas av biotopförändringar till följd av ändrad markanvändning. I Norden är hasselnoken endast lokalt allmän och utarmning av dessa förekomster genom förstörelse eller påverkan av viktiga biotoper, såsom övervintringsplatser, utgör allvarliga hot. Hasselnoken rör sig förhållandevist långsamt och många faller lokalt offer för biltrafik, speciellt under parningstiden då hannarna rör sig över relativt stora ytor. Arten slås ofta ihjäl då den förväxlas med huggorm.
- Tillförsel av kalk eller aska. Kan ge skador på vegetationen, främst områdets mossor och lavar.
- Körning av tyngre fordon, till exempel virkesutkörning från intilliggande skog, kan skada naturtyperna, viktiga markförhållanden, samt leda till förändrad hydrologi. Detta kan i sin tur påverka de botaniska värdena negativt, främst störningskänsliga rödlistade arter.
- Dikning och större markskador inom eller i anslutning till området. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras.
- Fragmentering. I den mindre skalan kan exempelvis skogsbilvägar leda till fragmentering av vissa organismers populationer, medan andra organismer påverkas negativt när skogsbestånden blir alltför isolerade i landskapet.
- Inträngande gran kan vara ett hot mot naturvärdena.
- Nedfall av kemiska ämnen. Vissa kemiska ämnen har förmågan att direkt skada organismer, men kan också påverka hela naturmiljön. Kväveföreningar kan till exempel vara skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen. Andra skadliga ämnen är svavel- och metallföreningar.
- Brist på naturlig dynamik. Vissa arter förekommer bara i några få stadier i skogens utveckling. Om de dynamiska krafterna inte får verka kan det i landskapet uppstå brist på något av dessa stadier, med följd att de ingående arternas habitat försvinner.
- Främmande (invasiva) arter som har potential att skada eller konkurrera ut den lokalt naturliga floran och faunan.
- Höga älgstammar och annat vilt kan motverka återväxt av lövträd.

Områdets bevarandeåtgärder

Tabell 1: En generell sammanställning av bevarandeåtgärder omnämnda i den aktuella bevarandeplanen.

Bevarandeåtgärd	När	Var	Prioritet
Till stor del fri utveckling		Hela Natura 2000-området	
Utreda och fastställa långsiktigt skydd av området	Inom 10 år	Hela Natura 2000-området	1
Utreda lämplig skötsel för att bevara naturvärdena	Inom 10 år	Hela Natura 2000-området	1
Se över klassning och utbredning av naturtyper	Inom 10 år	Hela Natura 2000-området	1

Reglering av skydd och skötsel:

Skydd och skötsel är inte reglerat. Naturtyperna nordlig ädellövskog (9020) och ädellövskog i branter (9180) behöver ett långsiktigt skydd i området.

Bevarandeåtgärder:

Långsiktigt skydd och skötsel behöver utredas och fastställas för att bevara de unika värdena i området. Samtidigt som detta görs behöver också lämplig skötsel för området utredas så att naturvärdena gynnas. Ett steg i detta är att se över klassning och utbredning av naturtyperna i området.

Området och dess ingående arter gynnas troligtvis bäst av att skogen i huvudsak lämnas för fri utveckling. Då kan naturliga processer äga rum som trädens föryngring, åldrande och avdöende, och på så sätt ge gynnsam dynamik och struktur för alla naturtypernas arter. Vid fri utveckling kan miljön fortsätta att vara vindskyddad och hålla en hög och jämn luftfuktighet av värde för många av naturtypernas arter bland mossor och snäckor. Frihuggning kring enskilda äldre träd kan ge förbättrade förutsättningar för naturvärdena kring dessa, men sådana åtgärder kräver särskilt stor försiktighet här. Frihuggning bör inte göras i områden med större barksnäcka och bukspolsnäcka som är mycket fuktighetskrävande arter i ädellövskog.

Det bör skyltas om att det är förbjudet att döda hasselnok, hasselnokens fridlysning i Sverige (sedan 1971), om dess utseende för att undvika förväxling med huggorm, samt upplysning om dess ofarlighet (helt ofgiftig).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Bevarandestatus beskriver läget för naturtyperna i landet som helhet, medan *bevarandetillståndet* beskriver aktuellt läge inom Natura 2000-området. Dessa beskrivs närmare under respektive naturtyp längre fram i planen. Här redovisas en sammanställning av bevarandetillståndet inom området.

Tabell 2: Naturtypsareal och förekomst av Natura 2000-arter (ej fåglar) inom Natura 2000-området. Bevarandetillståndet för naturtyperna och arterna kan klassas som okänt, dåligt, otillfredsställande, tillfredsställande eller gynnsamt. *) = Prioriterad art eller naturtyp i EU:s Natura 2000-bevarandearbete. Prioriteringen kan skilja sig från prioriteringen i det specifika området.

Naturtyp/art	Hektar/Förekomst	Bevarandetillstånd	Sida
9020 - *Nordlig ädellövskog	11,8	Gynnsamt	10
9180 - *Ädellövskog i branter	5,1	Gynnsamt	11
Annan naturtyp	0,5		
Total areal	17,4		

Uppföljning

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket samt Havs- och vattenmyndigheten. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000-naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

9020 - Nordlig ädellövskog

Arealen 11,8 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Nordlig ädellövskog karakteriseras av kontinuitet av lövträd (främst ädellövträd) av en varierande ålder, inklusive gamla träd. Naturtypen har en krontäckning på 50–100 %, där ädellövträd utgör normalt minst 50 % av grundytan. Viktiga komponenter i trädskiktet är ek, alm, ask, lind och lönn. Ingen av dessa utgör mer än 50 % av grundytan. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli, naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Den ska ha påverkats av till exempel plockhuggning, bete eller naturlig störning. Det ska bland annat finnas gamla träd, död ved, i form av grenar, torrträd, hålträd och lågor av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier, och en kontinuitet för de aktuella trädslagen.

Förekomst av död ved, gamla och grova träd är viktigt för vissa lavar, mossor och svampar, samt för insekter och landmollusker. Artsammansättningen varierar med skogens slutenhet. Naturvärdena i skogar som varit ohävdade under en längre tid utvecklas till stora delar genom naturlig dynamik vilket omfattar mindre naturliga störningar.

Bevarandemål

Arealen av nordlig ädellövskog (9020) i Vida Vätterns Natura 2000-område ska vara minst 11,8 hektar.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Sverige har till skillnad mot övriga Europa en väl bevarad ädellövskog med stor artrikedom, vilket gör att vi har ett stort ansvar att ta vara på denna typ av skog. Ädellövskogen är ofta knuten till gamla kulturbygder och dess utseende har stor betydelse för landskapsbilden. Många människor uppskattar ädellövskogen som en plats för friluftsliv.

Naturtypen (9020) förekommer i hela den kontinentala och södra delen av den boreala regionen i Sverige. Andelen ädellövträd i skogsmark har ökat något under senaste decenniet men trots detta är de befintliga arealerna av naturtypen nordlig ädellövskog relativt små och avverkning av värdefulla ädellövskogsmiljöer fortsätter. Det är mycket positivt att hänsynstagandet till naturvärdena vid skogsavverkning ökat och att arealen skyddad skog fortsätter att öka. För naturtypen nordlig ädellövskog (9020) är förekomsten i boreal region (både inom och utanför Natura 2000-områden) 7 800 hektar i Sverige. För att en gynnsam bevarandestatus ska nås i samma område behövs uppskattningsvis 10 000 hektar nordlig ädellövskog. Bevarandestatusen för naturtypen bedöms idag vara dålig i Sverige.

Bevarandetillståndet för naturtypen nordlig ädellövskog inom Vida Vätterns Natura 2000-område anses som gynnsamt då det finns bra strukturer, god tillgång på död ved och ett träd- och buskskikt med stor art- och åldersvariation. Andelen ädellövträd är hög och dominerar skogen. Den branta lutningen i stora delar av Natura 2000-området gör att det är opraktiskt och oekonomiskt att exploatera. Det är till största delen mycket brant och därmed att beteckna som ett tekniskt impediment för skogsbruket.

9180 - *Ädellövskog i branter

Arealen 5,1 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning av naturtypen

Naturtypen ädellövskog i branter omfattar blandskog med lind, ask, alm, lönn och ek på sluttande marker, exempelvis branter, skredmarker eller raviner. Skogstypen förekommer på kalkrika jordar, men ibland även på sådana som är mer silikatrika. Den omfattar både kalla och fuktiga miljöer med skuggtoleranta arter och torra, varma miljöer. I denna naturtyp finner man vanligen en stor variation vad gäller trädslag, arter och struktur, främst beroende på skiftande naturgivna förutsättningar såsom hydrologi och terräng.

I sitt mest utvecklade stadium kännetecknas ädellövskog i branter av en stor åldersfördelning och trädslagsblandning med inslag av gamla träd. Viktiga strukturer i habitatet är förekomsten av död ved i form av bland annat grenar, torrträd, hålträd, lågor av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier. I gynnsamma fall finns många arter av lavar och mossor växande på gamla eller döda träd. Buskskiktet är ofta väl utvecklat och fältskiktet är ofta av ört-typ. Artrik flora och fauna återfinns i både skuggiga och solexponerade lägen. Skogstypens naturvärden har i huvudsak utvecklats genom naturlig dynamik vilket omfattar naturliga störningar, som till exempel skred, ras, stormfällningar och insektsangrepp.

Trädskiktets krontäckningsgrad är 30-100 % i ädellövskog i branter och i normalfallet utgör de ingående ädellövträden minst 50 % av ytan.

Bevarandemål

Naturtypen ädellövskog i branter ska vara minst 5,1 ha inom området Vida Vättern.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Naturtypen ädellövskog i branter förekommer inom hela den kontinentala och den boreala regionen. Bevarandestatus i Sveriges boreala zon är dålig. Andelen ädellövträd i skogsmark har ökat något under det senaste decenniet men trots detta är de befintliga arealerna av naturtypen ädellövskog i branter fortfarande små och avverkning av värdefulla ädellövsmiljöer fortgår. Det är dock mycket positivt att hänsynstagande till naturvärden vid skogsavverkning har ökat och arealen skyddad skog fortfarande ökar. År 2013 var förekomstarealen av naturtypen i Sveriges boreala region 1 500 hektar och för att naturtypen ska uppnå gynnsam bevarandestatus behövs det uppskattningsvis 3 000 hektar.

Områden i Sverige som idag inte faller in under naturtypens definitioner kan på sikt utveckla sådana värden och därmed utöka den totala arealen. Då förbättras möjligheterna för naturtypens arter att kunna finnas kvar och öka i antal. Naturtypen är prioriterad i arbetet med områdesskydd och har en framträdande plats i det svenska strategiarbetet för bevarande av värdefull skog. Även små områden (under 15 hektar) kan ha höga naturvärden och bör då skyddas.

Bevarandetillståndet för naturtypen ädellövskog i branter inom Vida Vätterns Natura 2000-område anses som gynnsamt då det finns bra strukturer, god tillgång på död ved och ett träd- och buskskikt med stor art- och åldersvariation. Andelen ädellövträd är hög och dominerar skogen. Den branta lutningen i området gör att det är opraktiskt och oekonomiskt att exploatera. Det är till största delen mycket brant och därmed att beteckna som ett tekniskt impediment för skogsbruket.

Dokumentation

Webbsidor/databaser:

Artportalen, <https://www.artportalen.se> (2017-09-19).

Artfakta, <https://artfakta.artdatabanken.se/> (2017-09-19).

Länsstyrelsen Östergötland, <http://www.lansstyrelsen.se/ostergotland> (2017-09-19).

Naturvårdsverket, <http://www.naturvardsverket.se/> (2017-09-19).

Skyddad natur, <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/> (2017-09-19).

Skogsstyrelsen, <https://skogskartan.skogsstyrelsen.se/skogskartan/> (2017-09-19).

Dokument:

Länsstyrelsen (2006). Bevarandeplan för Vida Vättern SE0230269.

Naturvårdsverkets vägledningsdokument för naturtyper och arter. (2017-09-21)

Wenche Eide (red.). Arter och naturtyper i habitatdirektivet - bevarandestatus i Sverige 2013, ArtDatabanken
SLU, Uppsala, 2014.

Bilagor:

Kartor över Natura 2000-området

Bilaga 1: Kartor över Natura 2000-området

Översiktskarta

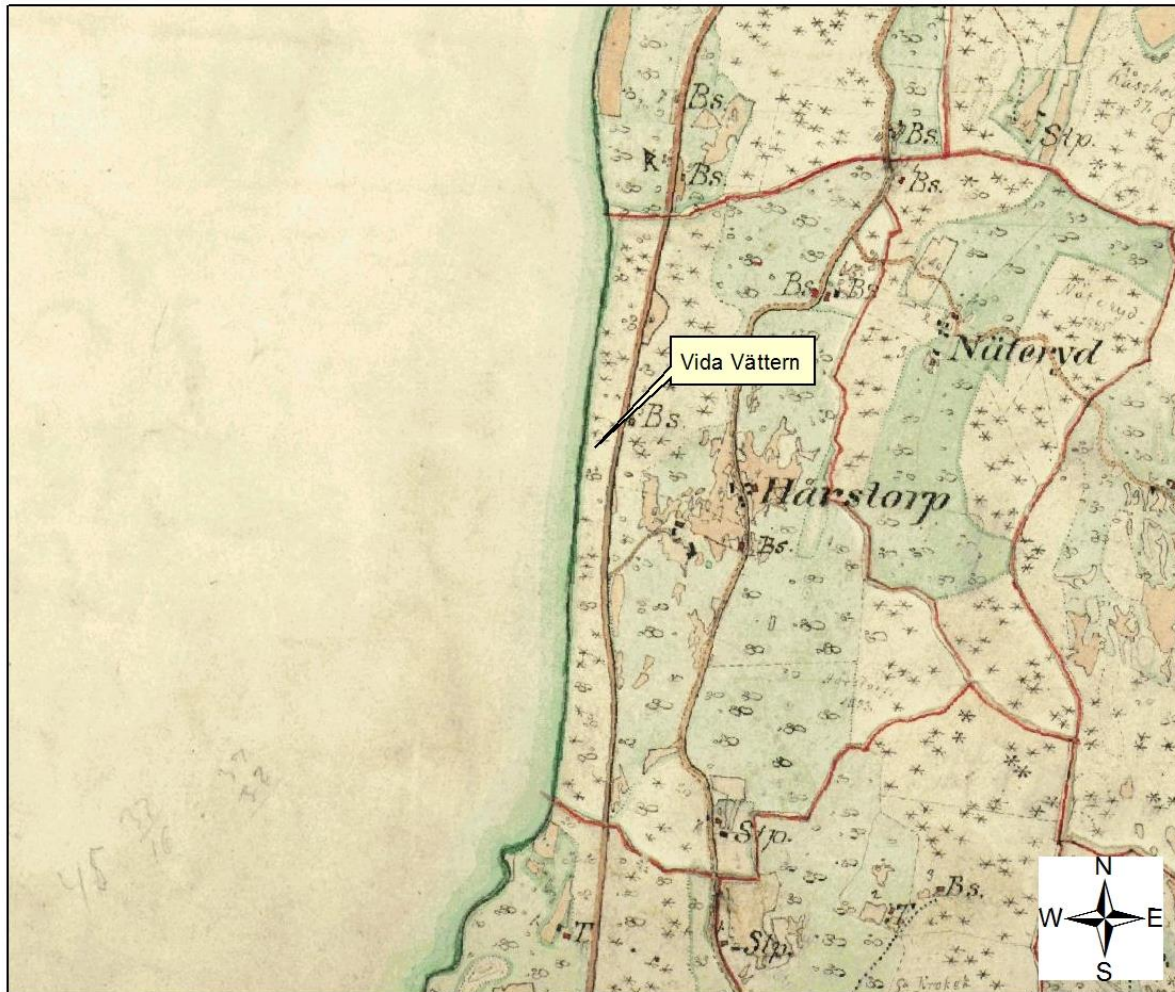

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 1,25 2,5 5 7,5 10 km

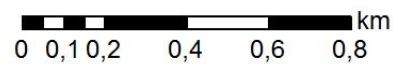
Kartan visar att Natura 2000-området Vida Vättern ligger cirka en mil söder om Ödeshög i Ödeshögs kommun.

Häradskarta från slutet av 1800-talet

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

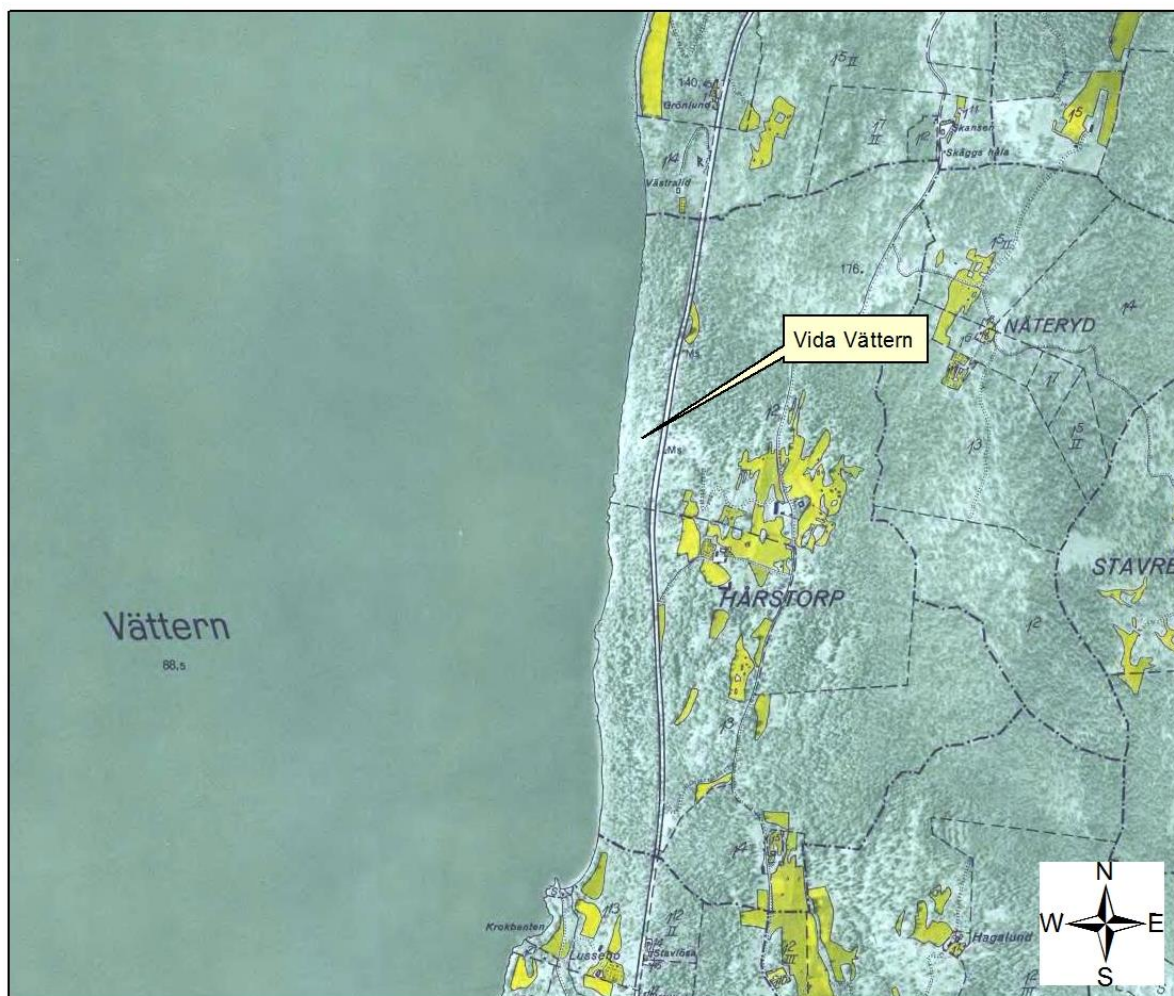
gult = åker, vitt = utmark, grönt = slåtteräng (även sjö)

ringar = lövträd, stjärnor = barrträd

Häradskartan, från slutet av 1800-talet, visar att området har en lång trädkontinuitet.

Ekonomisk karta från 30- och 40-talet

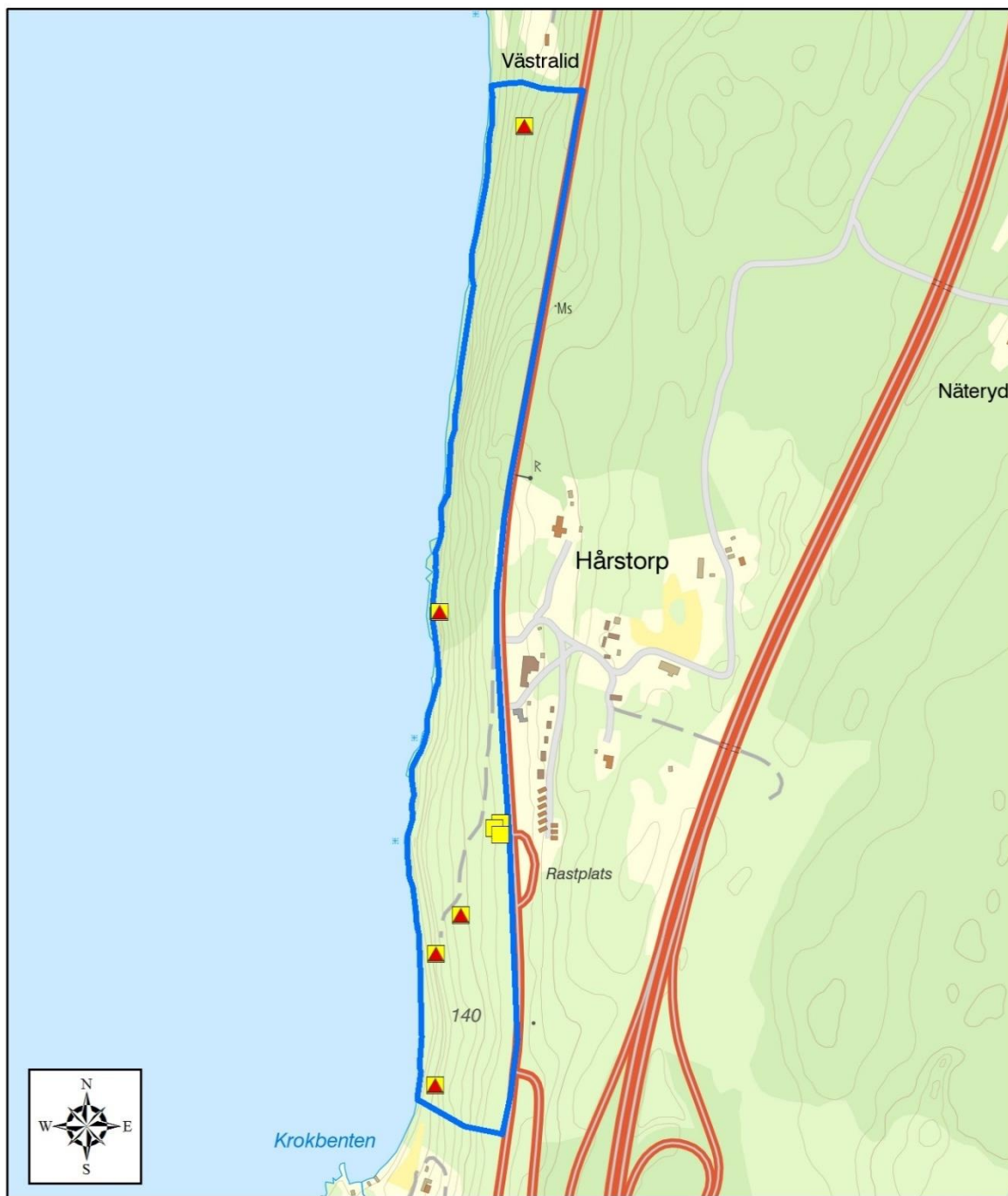
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

1:15 000

0 0,1 0,2 0,4 0,6 0,8 km

Den ekonomiska kartan från 30- och 40-talet visar att området haft ett slutet trädskikt under lång tid.

Rödlistade landsnäckor

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

 Natura 2000-området

 Förekomst av större barksnäcka (NT)

 Förekomst av bukspolsnäcka (VU)

Kartan visar fynd av rödlistade snäckor i Natura 2000-området.